

8. Dział IV. Polska po II wojnie światowej – lekcja powtórzeniowa

1. Daty

Data	Opis
06.1945 r.	Powstanie TRJN.
1946 r.	Uchwalenie ustawy o nacjonalizacji.
1946 r.	Pogrom ludności żydowskiej w Kielcach
1946-1947	Nacjonalizacja przemysłu.
1946	Pogrom ludności żydowskiej w Kielcach.
30.06.1946 r.	Referendum.
19.01.1947	Pierwsze wybory parlamentarne po II wojnie światowej, wygrane przez Blok Stronnictw Demokratycznych. Sfałszowane przez komunistów.
1947	Akcja Wisła
1947 – 1949	Pierwszy 3-y letni plan gospodarczy (odbudowa kraju).
15.12.1948	Powstanie PZPR z połączenia PPR i PPS.
1949	Zjednoczenie ruchu ludowego. Powstaje ZSL.
1950	Układ graniczny między Polską, a NRD w Zgorzelcu. NRD uznała granicę zachodnią Polski.
22.07.1952	Uchwalenie konstytucji PRL.
1955	Powstanie Układu Warszawskiego w Warszawie.
28-30.06.1956	Wydarzenia czerwcowe w Poznaniu.
19.10.1956	Przybycie delegacji radzieckiej, z Chruszczowem na czele, na obrady VIII Plenum KC PZPR.
20.10.1956	Władysław Gomułka został I sekretarzem KC PZPR.
1966	Obchody Tysiąclecia chrztu Polski i Tysiąclecia istnienia państwa polskiego.
Marzec 1968	Wydarzenia związane z wystąpieniami studentów przeciwko władzy, w obronie kultury, wolności słowa, liberalizacji życia politycznego. W okresie tym władze zwróciły się również przeciwko Żydom. Na skutek antysemickiej nagonki z kraju wyjechało kilkanaście tysięcy ludzi pochodzenia żydowskiego.
1958	Układ graniczny z Czechosłowacją. Ostatecznie potwierdzono granicę na Śląsku Cieszyńskim – powrócono do granicy sprzed 1938 r.; Zaolzie pozostało po stronie Czechosłowacji); Kotlina Kłodzka znalazła się po polskiej stronie.
1970	Układ graniczny między Polską a RFN w Warszawie, w którym Niemcy Zachodnie uznały granicę polsko – niemiecką
Grudzień 1970	Jeden z kryzysów politycznych w okresie PRL, który doprowadził do odejścia od władzy Gomułka. Do wydarzeń grudniowych doszło na Wybrzeżu – w Szczecinie i Trójmieście. Podczas nich zginęli ludzie.

2. Postacie

Imię i nazwisko	Opis
Edward Osóbka Morawski	Przewodniczący PKWN, później Rządu Tymczasowego i TRJN.
Jan Rzepecki	Pułkownik. Z jego inicjatywy powstało Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, organizacja konspiracyjna, która walczyła po wojnie z komunistami.
Jan Stanisław Jankowski	Ostatni Delegat Rządu na Kraj w randze wicepremiera rządu, skazany w procesie szesnastu.
Stanisław Mikołajczyk	W latach 1943 – 1944 był premierem rządu na uchodźctwie. Po wojnie został wicepremierem TRJN. Przywódca PSL, najsilniejszej partii opozycyjnej wobec komunistów. Po sfałszowanych wyborach 1947 r. opuścił kraj.

Władysław Gomułka	Polski działacz komunistyczny, I sekretarz PPR 1943 – 1948 odsunięty od władzy w okresie stalinizmu za głoszenie haseł nawołujących do walki o „polską drogę do komunizmu”. I sekretarz KC PZPR od października 1956 – 1970 r.
Bolesław Bierut	Polski polityk komunistyczny. Przewodniczący KRN od 1.01.1944 r. Prezydent Polski w latach 1947 – 1952. Przewodniczący PZPR w latach 1948 – 1956.
Józef Cyrankiewicz	Premier Polski w latach 1947 – 1952, 1954 – 1970. Działacz PPS, później PZPR. Zdecydował o użyciu wojska przeciwko robotnikom podczas wydarzeń czerwcowych w Poznaniu w 1956 r.
Rotmistrz Witold Pilecki	Jeden z najstynniejszych żołnierzy wyklętych. Żołnierz AK. Stworzył organizację konspiracyjną w obozie koncentracyjnym w Auschwitz, z którego uciekł. Autor raportu o Holocauście. Wierny rządowi emigracyjnemu, został skazany przez władze komunistyczne na śmierć w 1948 r.
Gen. August Emil Fieldorf „Nil”	Generał brygady wojska polskiego, dowódca Kedywu AK. Po wojnie wywieziony do obozu pracy na Uralu, gdzie przebywał 1945-1947. Aresztowany w 1950 r. przez UB. Skazany po sfigowanym procesie pokazowym i stracony przez władze komunistyczne w 1953 r.
Marian Bernaciak	Major, pseudonim „Orlik”. Dowódca oddziału podziemia niepodległościowego po wojnie. Działal na Lubelszczyźnie.
Franciszek Jaskulski	Pseudonim „Zagończyk”. Dowódca oddziału partyzanckiego podziemia niepodległościowego po wojnie, który działał na Kielecczyźnie.
Zygmunt Szendzielorz	Pseudonim „Łupasza”. Dowódca 5 Wileńskiej Brygady AK walczącej po wojnie z komunistami. Żołnierz podziemia antykomunistycznego.
Jan Rodowicz „Anoda”	Żołnierz Szarych Szeregów, uczestnik Akcji pod Arsenalem, walczył w Powstaniu Warszawskim. Aresztowany przez MBP w 1948 r. Zginął w więzieniu na początku 1949 r.
Danuta Siedzikówna	Pseudonim „Inka”. Sanitariuszka 5 Wileńskiej Brygady AK. Działała w podziemiu antykomunistycznym. Aresztowana i torturowana przez UB. Wykonano na niej karę śmierci w 1946 r.
Jan Nowak – Jeziorański	Kurier i emisariusz Komenfy Głównej AK i Rządu RP w Londynie. Od 1951 r. kierował Rozgłośnią Polską Radia Wolna Europa.
Hilary Minc	Minister przemysłu i handlu od 1944 r. do 1949 r. (PKWN, Rząd Tymczasowy, TRJN). Przeprowadził nacjonalizację przemysłu.
Konstanty Rokossowski	Marszałek Polski i ZSRR. Dowódca Wojska Polskiego pod dojściu do władzy komunistów, lojalny wobec ZSRR. Odsunięty od władzy w związku z wydarzeniami 1956 r. Wyjechał do ZSRR.
Stefan Wyszyński	Prymas Polski w latach 1948 – 1981, tzw. Prymas Tysiąclecia. Internowany przez władze PRL w latach 1953 – 1956.
Edward Ochab	I Sekretarz KC PZPR po śmierci Bieruta w 1956 r.
Bolesław Piasecki	Twórca Stowarzyszenia PAX, zwolennika współpracy katolików z władzami komunistycznymi.
Andrzej Wajda	Polski reżyser filmowy, jeden z twórców tzw. polskiej szkoły filmowej. W 2000 r. otrzymał Oscara za całokształt swojej twórczości.
Andrzej Munk	Polski reżyser filmowy, jeden z twórców tzw. polskiej szkoły filmowej. Autor takich filmów jak „Eroica”, „Zezowate szczęście”.
Adam Rapacki	Minister spraw zagranicznych PRL, który w 1957 r. zgłosił na sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ plan wprowadzenia strefy bezaatomowej w Europie Środkowej.
Adam Michnik	Student historii Uniwersytetu Warszawskiego wydalony w z uczelni za

	sprzeciw wobec zdjęcia z afisza „Dziadów” Adama Mickiewicza. Wydarzenia te zapoczątkowały wydarzenia marcowe 1968 r. w Polsce. Za swoją działalność był kilkakrotnie więziony.
Henryk Szlajfer	Student Wydziału nauk Ekonomicznych UW, który wraz z Adamem Michnikiem został relegowany z uczelni co zainicjowało protesty studenckie w marcu 1968 r. Za swoją działalność był kilkakrotnie więziony.
Edward Gierek	I Sekretarz KC PZPR od grudnia 1970 r. do sierpnia 1980 r. Dążył do zbudowania „drugiej Polski”, z czym wiązał się rozwój przemysłu, budownictwa itp. dzięki nowym technologiom zakupionym na kredyt.
Piotr Jaroszewicz	Premier PRL w latach 70-ych.

3. Pojęcia

Pojęcie	Opis
Polska Lubelska	Okres w historii Polski od 22.07.1944 r. do 28.06.1945 r., w którym rządził PKWN, a następnie Rząd Tymczasowy, utworzone przez komunistów. Okres ten cechowała walka o władzę na ziemiach polskich.
Ziemie Odzyskane	Ziemie przyłączone do Polski po II wojnie światowej. Śląsk, Pomorze Zachodnie, ziemia lubuska, Warmia Mazury..
Akcja Wisła	Akcja pacyfikacyjna o charakterze wojskowym, w latach 1947 – 1950 przeciwko Ukraińskiej Powstańczej Armii. Polegała na wysiedleniu ludności ukraińskiej, Bojków I Łemków z obszarów Bieszczad I Beskidu Niskiego oraz przesiedleniu ich na ziemię Warmii I Mazur oraz Pomorza Zachodniego (na tzw. Ziemie Odzyskane).
Repatriacja	Powrót do kraju osób (jeńców wojennych, przymusowych przesiedleńców, które z różnych przyczyn znalazły się poza jego granicami.
Referendum	Ogólnokrajowe głosowanie w sprawach ważnych dla państwa, w którym obywatele opowiadają się za lub przeciw przedstawionym propozycjom.
Szabrownictwo	Rabowanie dóbr poniemieckich przez grupy Polaków szukających możliwości szybkiego wzbogacenia się.
Żołnierze wyklęci	Żołnierze podziemia niepodległościowego, antykomunistycznego, którzy po zakończeniu II wojny światowej nie złożyli broni i prowadzili walkę z władzami komunistycznymi .
Kult jednostki	Kult osoby w państwie totalitarnym polegający na oddawaniu czci tej osobie, nazywaniu jej imieniem ulic, szkół, miast, zakładów pracy itp., propagowaniu jego wizerunku w każdym miejscu publicznym oraz idealizowaniu działań tej osoby.
Socrealizm	Inaczej realizm socjalistyczny. Kierunek w kulturze, sztuce, architekturze i literaturze polskiej, w latach 1949 – 1956, który miał służyć propagandzie, a którego celem było indoktrynowanie społeczeństwa.
Indoktrynacja	Wpajanie ideologii, poglądów, przekonań.
Nowomowa	Sztuczny język , styl wypowiedzi stosowany przez władzę w państwie totalitarnym, która posługując się stałym zestawem typowych dla siebie określeń, fałszujących rzeczywistość, a która ma na celu narzucenie swoim obywatelom określonego 3ikipe wartości. (3ikipedia)
Kolektywizacja	Upaństwowienie ziemi i utworzenie PGR-ów.
Nacjonalizacja	Upaństwowienie przemysłu. W Polsce w latach 1946 – 1947.
Bitwa o handel	polityka gospodarcza w Polsce w latach 1947-1949, mająca na celu ograniczenie i wyeliminowanie prywatnych sklepów I hurtowni.
Industrializacja	Uprzemysłowienie
Stowarzyszenie PAX	Świecka organizacja katolicka, utworzona w 1947 r. przez Bolesława Piaseckiego, która zrzeszała katolików gotowych współpracować z

	komunistycznymi władzami.
Centralne sterowanie	System ekonomiczny w wprowadzany w krajach bloku radzieckiego. Polegał na ogólnym ustalaniu wysokości produkcji i cen bez względu na czynniki ekonomiczne.
Paławianie	Grupa członków PZPR, która w 1956 r. domagała się reform w ramach państwa socjalistycznego.
Natolińczycy	Grupa członków PZPR, która w 1956 r. nadal była zwolennikami metod stalinowskich.
Mała stabilizacja	Okres rządów Gomułki od 1956 – 1958 r. , który cechował się destalinizacją.
Czarny czwartek	17.12.1970 r. Dzień, w którym wojsko strzelało do robotników zmierzających do Stoczni. Zginęło 45 osób, a ponad 1100 zostało rannych.
Propaganda sukcesu	Propaganda PRL w latach 70-ych polegająca na głoszeniu przez media państwowe samych sukcesów polskiej gospodarki, sportowców, artystów itp. by odsunąć uwagę społeczeństwa od zwiększających się trudności gospodarczych.
Nowelizacja	Wprowadzenie zmian do ustawy.

4. Skróty

UPA – Ukraińska Powstańcza Armia

UB – Urząd Bezpieczeństwa

MO – Milicja Obywatelska

TRJN – Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej.

NSZ – Narodowe Siły Zbrojne

PZPR – Polska Zjednoczona Partia Robotnicza.

ZSL – Zjednoczone Stronnictwo Ludowe.

SD – Stronnictwo Demokratyczne.

ZMP – Związek Młodzieży Polskiej.

PRL – Polska Rzeczpospolita Ludowa.

MBP – Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego.

KBW – Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

PGR – Państwowe Gospodarstwo Rolne .

CUP – Centralny Urząd Planowania